

Adviesrapport Herbestemming Martinuskerk

1. Inleiding

Op verzoek van het Parochie Bestuur is de BCP van de H. Martinuskerk te Noorden gevraagd om te zorgen voor een lokale inbreng t.a.v. een herbestemming van de kerk indien het Bisdom zou overgaan tot een besluit de kerk aan de eredienst te onttrekken. De geplande onttrekking aan de eredienst in 2026 maakt het nodig om tijdig na te denken over een duurzame nieuwe bestemming.

De werkgroep herbestemming is vanuit de BCP geformeerd en bestaat uit:

- Joep Ruiterman (namens BCP)
- Hanriette Brouwer (Namens BCP)
- Aad van Klaren (Parochiaan en dorpsraad)
- Rob Pieterse (Parochiaan en bouwkundige)
- Sjaak Leliveld (initiatiefnemer van een eerder voorstel)

Namens het bestuur zijn later aangesloten:

- Wim Schildwacht
- Gerard vd Hoorn
- Ton Bons VBJ Ingenieursbureau B.V.

Dit rapport is gebaseerd op input die is binnengekomen naar aanleiding van een oproep in de nieuwsbrief en de Omroeper, informatie vanuit de Dorpsraad en een ingekomen stuk vanuit een groep betrokken parochianen.

1.1 Doelstelling

Het meegeven van ideeën, wensen en aandachtspunten vanuit parochianen en dorpsbewoners aan het parochiebestuur, zodat deze een plaats kunnen krijgen in de verdere plannen voor de herbestemming van de Martinuskerk en het omliggende terrein.

1.2 Uitgangspunten

Randvoorwaarden vanuit het bisdom:

- Het parochiebestuur heeft regie over de herbestemmingsonderzoeken
- Het bisdom ondersteunt met advies en kennis (vastgoeddeskundige)
- Het bisdom wenst een plan voor de hele kerklocatie: kerk, pastorie en gronden om te voorkomen dat alles wordt verkocht, behalve de kerk
- Geen verkoop van losse delen (evt. combinatie van verschillende partijen kan, maar wel als onderdeel van een totaalplaatje)
- Verkoop tegen marktwaarde is uitgangspunt
- Toegang tot begraafplaatsen juridisch zekeren
- Mogelijkheden voor nieuwe bestemmingen zijn ruim, maar niet alles is mogelijk

Uitgangspunten die zijn meegegeven door het parochiebestuur

- Het kerkgebouw blijft in zijn uiterlijke vorm in principe behouden
- De begraafplaats en Mariakapel blijven open mits onderhoud door vrijwilligers is gewaarborgd
- Begraven en het bijplaatsen van urnen blijft vooralsnog mogelijk
- Op de toren staat nu een zendmast wat inkomsten oplevert
- Bij het maken van plannen moeten we uiteraard ook rekening houden met een aantal belangrijke voorwaarden, waaronder:
 - De juridische en financiële kaders van de parochie en het bisdom
 - De geldende bestemmingsplannen en ruimtelijke regels van de gemeente
 - Regelgeving rondom natuur en milieu, zoals de Natura 2000-wetgeving.

2. Reacties

Hoewel de werkgroep verschillende kanalen heeft ingezet om ideeën op te halen bleef het aantal binnengekomen reacties uiteindelijk relatief beperkt. Dit maakt het lastig om een breed gedragen beeld te schetsen. De werkgroep gaat er daarom voorzichtig van uit dat voor een groot deel van het dorp het behoud van het karakteristieke kerkgebouw het belangrijkste uitgangspunt is, en dat men vertrouwen heeft in een passende invulling, zolang dit behoud geborgd blijft.

Dorpsbewoners hechten sterk aan de aanwezigheid en zichtbaarheid van de kerk in het dorp. Sloop is niet gewenst en lijkt bovendien door stikstofwetgeving niet realistisch. De kerk heeft geen monumentale status.

3. De ideeën

3.1 Wonen in de kerk

De meest genoemde optie is het realiseren van appartementen of zorgappartementen in de kerk. Ook is een B&B genoemd.

Kansen:

- behoud van het gebouw
- inkomstenstroom voor onderhoud
- relatief lage dagelijkse stikstofimpact
- Meer woongelegenheden voor bv starters en senioren

Aandachtspunt:

- De exacte aantallen en omvang van woningen zijn afhankelijk van de stikstofberekening, die bepalend is voor wat wettelijk mogelijk is
- Als het aantal woningen lager uitvalt dan verwacht, kan dit gevolgen hebben voor de financiële haalbaarheid van de herontwikkeling
- Parkeergelegenheid en verkeersveiligheid moeten goed worden onderzocht,

3.2 Maatschappelijke functies

Verschillende ontmoetingsfuncties kwamen naar voren:

Haven en passantenvoorziening

- Een kleine haven met ca. 8 passantenplekken
- Een haven met vaste ligplaatsen (ca. 30) voor verhuur
- Mogelijkheid om Nikano (kano-/supverhuur) te verplaatsen naar een centraal punt

Ontmoetingsruimte

Er is belangstelling voor (gedeeltelijk) behoud van ruimte voor:

- (kleinschalige) bijeenkomsten voor bv avondwake, meditatie of yogales
- koorrepetities/ muziekstudio's
- dorpsevenementen zoals concerten, Passion, Sinterklaasviering enz
- verhuur als tentoonstellingsruimte/ Ateliers/ conferentieruimte
- Bibliotheek
- Winkeltjes met streekproducten

Kansen:

- Nieuwe levendigheid rond de plas
- Een betere, veiligere locatie voor Nikano
- Een ontmoetingsruimte behoudt de verbindende rol van de kerk voor het dorp
- Activiteiten kunnen bijdragen aan extra inkomsten voor onderhoud van gebouw en terrein
- Mogelijk stikstof-neutraal als uitsluitend elektrische vaartuigen worden toegestaan

Aandachtspunten:

- Stikstofbelasting door extra vervoersbewegingen, zowel op land als op water
- Parkeerdruk en verkeersveiligheid, vooral bij evenementen of piekmomenten
- Balans tussen rust voor omwonenden/ bewoners en gewenste levendigheid
- Structurele beheer- en onderhoudslasten van maatschappelijke functies

3.3 Pastorie

De pastorie kan:

- worden betrokken bij de maatschappelijke functies
- verbouwt tot appartementen
- worden verkocht als dit financieel bijdraagt aan de ontwikkeling.

De voorkeur gaat uit naar behoud bij het plan, mits haalbaar.

3.4 Rietzanger

Stichting Rietzanger geeft aan de betreffende grond graag in eigendom te wil verkrijgen. Zij pachten nu van de kerk de grond waarop gebouw de Rietzanger is gebouwd.

4. Stikstof als bepalende factor

Uit alle vergaderingen blijkt hetzelfde beeld. De stikstofberekening bepaalt wat er wel en niet mogelijk is.

Belangrijke aanbevelingen die hieruit volgden:

- Ga vroegtijdig in gesprek met de gemeente Nieuwkoop; zij bepalen het beleidskader.
- Onderzoek compenserende maatregelen, zoals prefab bouwen, elektrisch vervoer en beperken van verkeersbewegingen.
- Overweeg om met een ontwikkelaar te werken die ervaring heeft met extern salderen (aankoop landbouwgrond om stikstof te compenseren).
- Benadruk het maatschappelijk belang van de herbestemming.

5. Adviezen aan het parochiebestuur

5.1 Combinatie van wonen en maatschappelijke functies

Er bestaat brede steun voor een woonfunctie binnen en rondom de kerk, aangevuld met maatschappelijke functies. Bewoners zien kansen om het gebied rond de kerk meer te verbinden met het dorp, onder meer via een kleine haven en/of passantenvoorziening en een plek voor ontmoeting.

Ons uiteindelijke advies aan het parochiebestuur bestaat voornamelijk uit de volgende pijlers:

1. Wonen in de kerk (appartementen / zorgappartementen) met waar mogelijk behoud van de Abscis voor kleine bijeenkomsten/ ontmoeting.
2. Maatschappelijke functies buiten het gebouw (haven, passantenplekken, Nikano, ontmoetingsruimte)
3. Zorg voor toekomstbestendig behoud van het gebouw

Beide ideeën zijn verder uitgewerkt als eerste aanzet door Ton Bons (woonfuncties binnen de kerk) en Sjaak Leliveld (maatschappelijke functies en omgeving). Het parochiebestuur is in het bezit van deze documenten.

5.2 Start spoedig formele stappen rondom stikstof

- Vraag een definitieve stikstofstudie aan.
- Overleg met de gemeente over mogelijke oplossingen en beleidsruimte.
- Onderzoek het standpunt van de gemeente m.b.t. extern salderen.

5.3 Betrokkenheid van het dorp

De gemeenschap wil worden betrokken en duidelijk geïnformeerd blijven.

- Houd dorpsbewoners op de hoogte via de nieuwsbrief.
- Voorkom misverstanden over verantwoordelijkheden: de werkgroep denkt mee, maar het parochiebestuur beslist.
- Zorg voor duidelijkheid in het proces; wacht eerst het besluit van de bisschop af over het onttrekken van de kerk aan de eredienst en pak daarna de herbestemming weer op. (advies bisdom)

- Werk samen met lokale partijen waar mogelijk. Potentiële partners:
 - De Rietzanger
 - Lokale horeca
 - Dorpsraad
 - Nikano
 - Lokale ontwikkelaars met begrip voor het dorpskarakter

Dit verhoogt draagvlak én de haalbaarheid van maatschappelijke functies.

6. Slotwoord

De werkgroep dankt het parochiebestuur voor de ruimte om mee te denken over de toekomst van de kerk, die voor veel inwoners van Noorden een emotioneel en historisch herkenningspunt vormt. Met dit rapport draagt de werkgroep namens betrokken dorpsbewoners ideeën en wensen aan die kunnen helpen om tot een realistische, gedragen en toekomstbestendige herbestemming te komen.

Wij hopen dat het parochiebestuur deze punten wil meenemen in de verdere gesprekken en planvorming.

Als bijlage bij dit advies heeft het parochiebestuur de toegestuurde ideeën ontvangen of al eigen bezit.